

Kaupungin työntekijöiden osallisuuskoulutus Vantaalla Miksi ja miten

Konserni- ja
asukaspalvelut/Kuntalaispalvelut

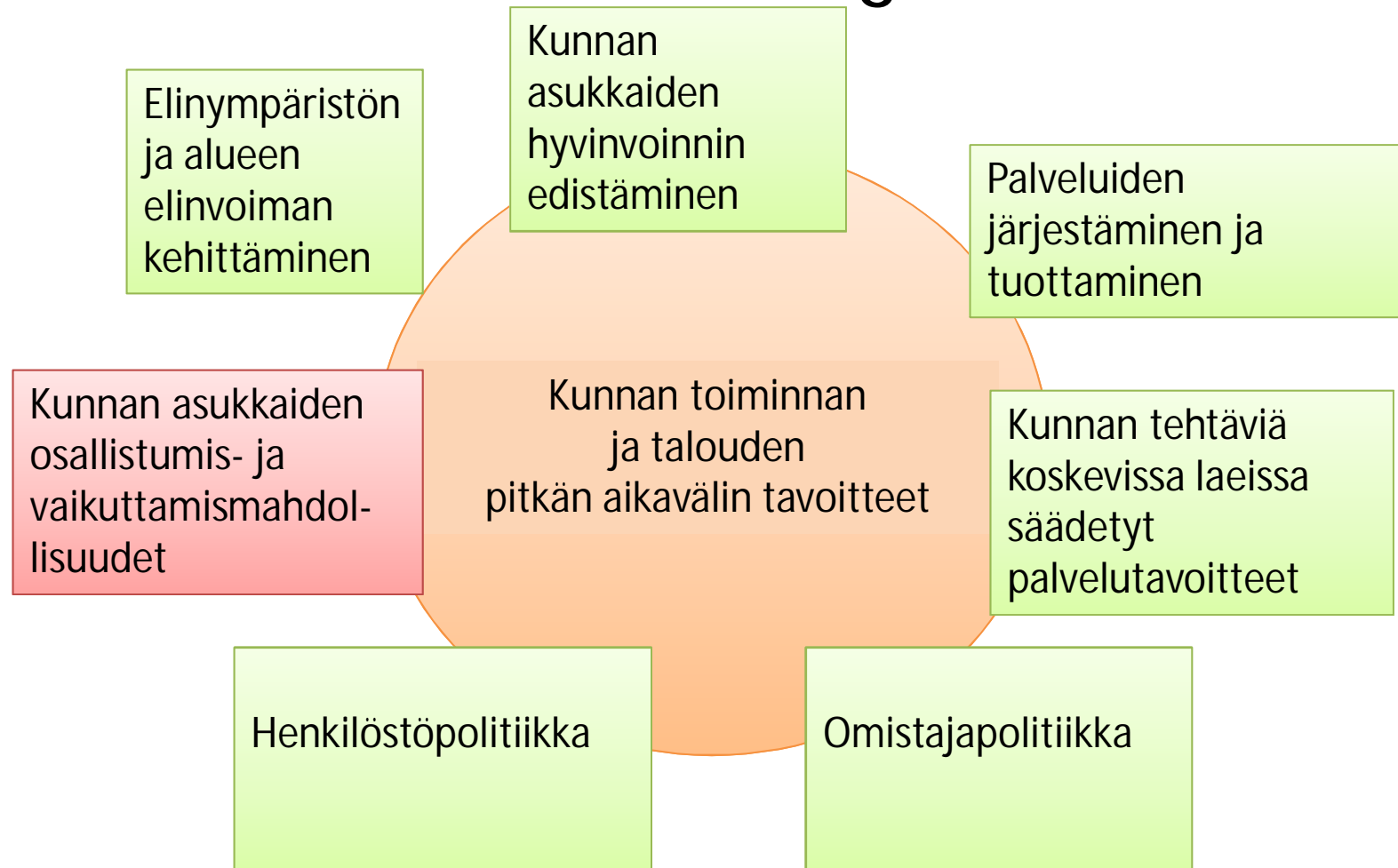
Miksi osallisuuskoulutusta tarvitaan

Demokratia uudessa kuntalaissa (410/2015)

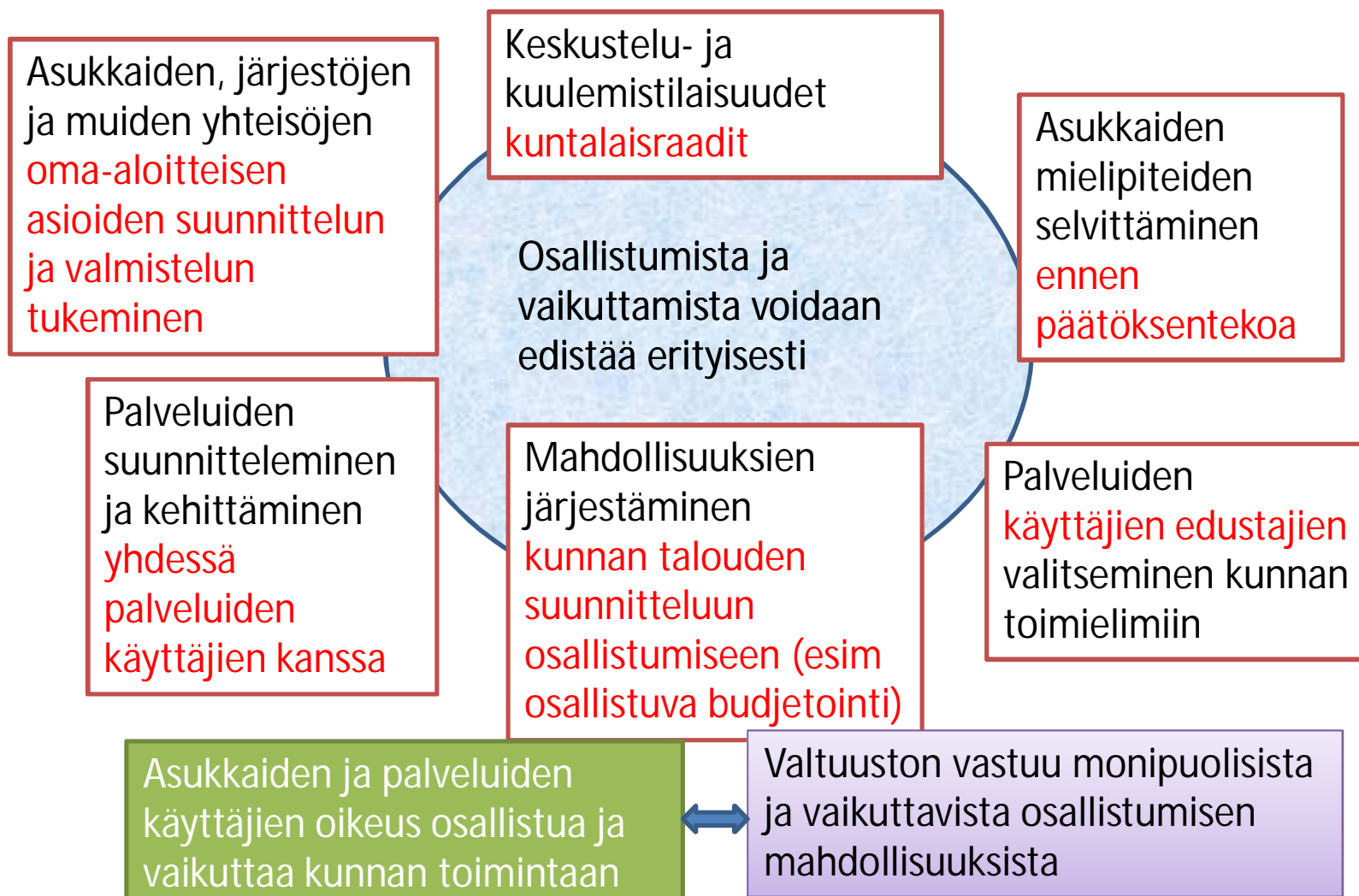
Kuntalain 22 §:ssä säädetään kunnan asukkaiden ja palveluiden käyttäjien osallisuudesta seuraavasti:

- Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan.
- Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista.

Osallistumisen kokonaiskuva kuntastrategiassa

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet 22 §

Kuntalain 22 §:n 1 momentissa nostetaan esille keskustelu- ja kuulemistilaisuudet ja kuntalaisraadit

- Erilaisissa keskustelu- ja kuulemistilaisuuksissa tai asukastapaamisissa voidaan vapaamuotoisesti selvittää kuntalaisten näkemyksiä tietyistä teemasta tietyllä hetkellä tai pidemmän ajanjakson aikana.
- Kuulemista ja keskustelua voi toteuttaa myös sähköisiä kanavia, esimerkiksi internetin ja sosiaalisen median mahdollistamia muotoja hyödyntämällä.
- **Kuntalaisraati terminä olisi laissa uusi.** Siitä käytetään usein myös nimitystä kansalaisraati. Eräänlaisena yläkäsitteenä se kuvaisi aiempaa vuorovaikutteisempia osallistumistapoja.
- Kuulemis- ja vuorovaikutuskäytäntöjen kehittämisessä kuntalaisraadit voisivat toimia vaihtoehtoina perinteisille yksisuuntaisille kuntalaiskyselyille, jotka usein heijastavat yksittäisten kuntalaisten mielipiteitä.
- Kuntalaisraati ja sitä vastaavat keinot soveltuisivat menetelminä erityisesti tilanteisiin, joissa suunnittelun lähtökohtana on monimutkainen asiakysymys. Kuntalaisraadilla olisi mahdollista myös tuottaa kokonaisvaltaisempi kansalaismielipide kunnan päättäjille päätösharkintaan.
- Jo ennakolta tulisi kiinnittää huomiota siihen, miten kuntalaisraadin tuotokset käsitellään edustuksellisessa päätöksenteossa.
- Kuntalaisraatia käyttämällä on mahdollista edistää kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien yhtäläisiä osallistumismahdollisuuksia sekä tuoda erityisryhmiä vahvemmin mukaan päätöksenteon valmisteluun. (HE 268/2014 vp, 150-151.)

Vantaan kaupungin visio ja arvot

- Vakavarainen Vantaa on kansainvälinen kestävän kasvun keskus, jossa kaupunkia ja palveluiden laatua kehitetään yhdessä asukkaiden kanssa. Vantaa on asukkaille turvallinen kotikaupunki, yrityksille Suomen paras kumppani ja työntekijöille maan parhaiten johdettu kaupunki.
- Vantaan kaupungin toiminnassa korostetaan läpinäkyvyyttä. Arvoina ovat innovatiivisuus, kestäväkehitys ja yhteisöllisyys. Yhteisöllisyys on osallisuutta ja aktiivisuutta sekä vastuullisuutta yhteisten tavoitteiden saavuttamisesta. Vantaalainen yhteisöllisyys on yhteishengen luomista sekä kumppanuutta yritysten ja kuntalaisten kanssa.

Vantaan kaupungin osallisuusmalli

- Mallin (20.5.2013) tavoitteena on kehittää kuntalaisen, kansalaisjärjestöjen, elinkeinoelämän ja julkisen hallinnon välistä vuorovaikutusta.
- Vuorovaikutuksen parantamisella tavoitellaan:
  - kansalaisaktiivisuuden lisääntymistä
  - hallinnon prosessien avaamista osallistumisen mahdollistamiseksi
  - osallistumistapojen nykyistä laajempaa käyttöä kaupungin toiminnan eri vaiheissa
  - tiedon tarjoamista selkeästi valmistelussa olevista ja jo päätetyistä asioista.

Arvio työntekijöiden ammatillisen osaamisen kehittämistarpeesta

Asukaslähtöisen toimintatavan osaaminen on

- osaamista huomioida asukaslähtöisyys hallinnossa
- palvelumuotoilun ja palveluiden tuotteistamisen osaaminen
- osaamista osallistaa kehittämiseen ja palvelujen tuotantoon
- monikulttuurisuuden ja muiden arvolutautuneiden asioiden kohtaamisen taitoja
- systemaattista asukkaiden palautteen ja tarpeiden keräämistä ja hyödyntämistä.

Tuotteistetun osallisuuskoulutuksen tavoitteet

Tavoitteena on

- saada kaikille kaupungin työntekijöille ja luottamushenkilöille perustiedot siitä, mitä uusi laki edellyttää,
- että jokainen työssään oppisi kertomaan kuntalaisille heitä koskevista muutoksista selkeämmin ja varhaisemmassa vaiheessa
- antaa työntekijöille tietoja ja taitoja (menetelmiä), joita on helppo omaksua ja käyttää.

Demokratian vahvistamiseksi tarvitaan myös ajattelun muutosta.

- Kansalaisten osallistuminen ja vaikuttaminen täytyy nähdä toimintana, joka osaltaan kehittää koko yhteiskuntaa.
- Toimiva kuntademokratia saa kansalaiset innostumaan yhteiseen päätöksentekoon kunnissa.
- Koulutuksen on oltava osa kaupunkitasoista strategista koulutusta.

Osallisuuden peruskurssi Vantaalla

Miksi pitää osallistaa ja miksi se kannattaa?

- Kuntalaki
- Myytinmurtajat

Mitä se osallisuus on?

- Päätös-, valmistelu-, toiminta- ...
- Osallisuusmalli ja deliberatiivinen demokratia
- Osallisuuden suunnittelu ja tavoitteet

Miten sitä voi tehdä?

- Kuntaliiton työkalupakki
- Kansalaisraati ja World café
- Fasilitointi ja palvelumuotoilu
- Osallisuus- ja kuntademokratiaverkostot

Peruskurssi (3t)

- Myytinmurtajissa murretaan viisi yleisintä myyttiä: Osallistaminen on kallista, kansalaiset eivät halua osallistua, toimii vain helpoissa asioissa, osallistettavat ovat kiukkuista massaa ja välinpitämättömiä.
- Aitoa osallistumista etsitään deliberatiivisen demokratian kautta (Osallistumisen illuusiosta aitoon vaikuttamiseen)
- Osallistumisen suunnittelu ja arviointi tehdään harjoituksin osallisuuden suunnittelun lomakkeen kautta.

Osallisuuden suunnittelu

Palvelun suunnittelun timeline

ja osallistumiskohdat

Aiku

PVM, päätökset, suunnittelun tila

Suunnittelun dokumenttien säilytyspaikka (ASTA numero)

Tilanteen analyysi: tehdyt päätökset, kohderyhmät, näkemuserot

Osallistumisen kohdan tavoite (tiedottaminen / tiedon hankinta / keskustelu / legitimointi)

Osallistumistavat: sähköinen, viestintämenetelmät, työpajat...

Mitä resursseja tarvitaan (työaikaa kenelle, rahaa mihin)

Missä tulokset käsitellään ja minne raportoidaan

Osallistumisen kohdan tavoite (tiedottaminen / tiedon hankinta / keskustelu / legitimointi)

Osallistumistavat: sähköinen, viestintämenetelmät, työpajat...

Mitä resursseja tarvitaan (työaikaa kenelle, rahaa mihin)

Missä tulokset käsitellään ja minne raportoidaan

Tulosten viestittäminen prosessiin osallistuneille (kenelle, milloin, miten, palkitseminen)

Loppu

Peruskurssi/menetelmät

- Miten osallistan –osio peruskurssissa esittelee erilaisia välineitä ja menetelmiä:
  - Fasilitaattorin työkirja (kepa.fi)
  - Palvelumuotoilu (servicedesigntools.org)
  - Game storming menetelmiä (gamestorming.com)
  - Kuntalaiset keskiöön työkalupakki (kunnat.net)
  - Oppaat deliberatiiviseen world cafén, kansalaisraadin ja kehittämiskävelyiden järjestämiseen (www.setlementti.fi)
  - Menetelmiä ikääntyneiden ryhmätoimintoihin (www.valli.fi)
  - How to ask engaging questions yms. (www.bangthetable.com)
  - Innovatorstoolkit.com
  - www.dotmocracy.org
  - Maankäyttö- ja ympäristökiistojen sovittelu (akordi.fi)
  - International Association of Facilitators (<http://www.iaf-methods.org/>)

Syventävät tilauskurssit

1. Menetelmätyöpajoja
  - Kansalaisraadin ja World cafén järjestäminen
  - Aukastilaisuuden järjestäminen/dialogi (osallistuvan teatterin kautta)
  - Osallistuva budjetointi
2. Osallistumisen johtaminen (esimiehille ja osallisuusagenteille)
  - Osaatko johtaa osallistamista
  - Suunnittelu ja viestintä
  - Deliberatiivinen demokratia, laadukasta vuoropuhelua
  - Kuntademokratiaverkosto ja Innokylä
  - SharePoint työtilat: Vantaan kaupungin osallisuusverkosto (sis. kalenterin varjostuksia ja koulutuksia varten)
3. Tapauskohtainen Osallisuuden suunnittelu ja fasilitointipaketti tilattavissa kuntalaispalveluista

Koulutuksen aikataulu Vantaalla 2016-18

- Intrassa henkilöstökoulutuksen alla oma sivusto, josta linkki SharePoint-työtiloihin 6/2016
- Peruskurssit alkavat 9/2016
- Kuntalaiskoulutus: Vantaa-infojen näyttelyt 20.10.
- Deliberatiivisen demokratian t&k päivä 9.11.
- Osana johtamistarjotinta 1/2017
- Luottamushenkilökoulutus 1/2018